

Zhrnutie: Odporúčania PAS na zamedzenie nekalého podnikania

Problém: Zneužívanie inštitútu spoločnosti s ručením obmedzeným, prax tzv. bielych koní

Navrhované riešenia:

- Zvážiť zavedenie povinnosti spoločníka vždy ručiť za záväzky spoločnosti aspoň do výšky svojho vkladu do základného imania spoločnosti. Táto povinnosť by mala vo vzťahu k nesplateným záväzkom spoločnosti zaväzovať i spoločníka, za ktorého spoločnictva tieto záväzky vznikli.
- Zvážiť zavedenie skúmania bezúhonnosti spoločníkov obchodných spoločností obdobne, ako je to v živnostenskom podnikaní.
- Zákonne zakotviť automatickú sankciu v podobe (aspoň čiastočného) zákazu zakladania alebo zúčastňovania sa na podnikaní formou obchodných spoločností osobám (ako spoločníkom, akcionárom), ktoré sa dopustili úmyselnej ekonomickej trestnej činnosti alebo trestnej činnosti súvisiacej s korupciou.

Problém: Tunelovanie spoločnosti, prevod majetku na novozaloženú spoločnosť

Navrhované riešenia v oblasti konkurzných konaní:

- Po nadobudnutí účinnosti aktuálnej novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii sledovať, či zmena zákona priniesla dostatočný tlak na zodpovedné správanie dlžníkov, a neskôr zvážiť ďalšie posilnenie postavenia veriteľov pri súčasnom zachovaní procesných nástrojov dlžníkov slúžiacich na obranu pred špekulatívnymi návrhmi a nepriateľskými prevzatiami.
- Čo najskoršie vytvorenie insolvenčného registra napríklad podľa vzoru Českej republiky, v ktorom budú zverejňované aktuálne informácie o konkurzných konaniach a konkurzných správcoch, dokumenty z konkurzných spisov a zákonom stanovené informácie týkajúce sa dlžníkov.
- Zníženie poplatkov za podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, prípadne vrátenie časti poplatku pri veriteľskom konkurze, ak sa návrh na konkurz ukáže ako dôvodný.

Navrhované riešenia v oblasti odporovateľnosti právnych úkonov:

- Prijatie jednoznačnejšej a zrozumiteľnejšej právnej úpravy odporovateľnosti právnych úkonov v Občianskom zákonníku podľa vzore úpravy v zákone o konkurze.
- Zavedenie širšej zákonnej domnienky zlého úmyslu dlžníka pri podozrivom prevádzaní majetku na tretie osoby na úkor veriteľov.

Problém: Neplatičstvo

Navrhované riešenia:

- Zavedenie povinnosti súdov posudzovať relevantnosť dôvodov na podanie odporu pred zrušením platobného rozkazu.
- Zavedenie povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odpor už pri jeho podaní (alebo v primeranej lehote po podaní) s exaktne stanovenými odôvodnenými výnimkami.
- Zavedenie náhradného doručenia platobných rozkazov právnickým osobám – fikcia doručenia (t.j. ak si adresát vlastnou vinou neprevezme doručovanú písomnosť, považuje sa po uplynutí lehoty za doručenú).
- Rozšírenie využívania vydávania rozsudkov pre zmeškanie v prípade opakovanej neprítomnosti dlžníka na pojednávaní.

- Akceptovať alternatívne riešenia sporov prostredníctvom rozhodcovského konania. Pri všetkých prípadných zmenách pravidiel súkromnej arbitráže v mene ochrany spotrebiteľa dbať na to, aby sa nezasahovalo do regulácie riešenia čisto obchodných sporov.
- Zjednodušiť proces odpisovania nevyožiteľných pohľadávok a umožniť znižovanie základu dane z príjmov o takéto pohľadávky. Zvážiť možnosť zákonom umožniť odklad splatnosti DPH a dane z príjmov pri dlžníkom riadne a včas neuhradených pohľadávkach.

Problém: Zodpovednosť konateľ a za porušenie jeho zákonných povinností

Navrhované riešenia:

- Zavedenie „čiernej listiny“ podnikateľov, ktorí porušili vybrané zákonné povinnosti, napríklad oneskorene podali dlžnícky návrh na vyhlásenie konkurzu či opakovane porušovali povinnosti voči verejným rozpočtom.
- Viac zatriktívniť živnostenskú formu podnikania a, naopak, sťažiť účelové zakladanie „jednosobových“ a „jednoeurových“ spoločností s ručením obmedzeným napr. zavedením povinnosti ručenia konateľa a spoločníkov vlastným majetkom minimálne do výšky štandardného základného imania (t.j. 5000 €) v prípade, ak sa firma dostane do problémov so splácaním záväzkov.

Problém: Neplnenie povinností voči verejným rozpočtom

Navrhované riešenia:

- Urýchlené dobudovanie insolvenčného registra a začatie prác na jednotnom komplexnom registri, ktorý by na jednom mieste integroval všetky verejné údaje o firmách.
- Posilnenie daňových kontrol s cieľom odhaľovať podvody s DPH, preferovanie takých (napríklad softvérových) nástrojov odhaľovania podvodov, ktoré nebudú predstavovať neprímeranú administratívnu záťaž podnikateľov napríklad pri registrácii za platcov DPH či pri podávaní výkazov.
- Prijatť daňovo-odvodovú reformu, ktorá zjednoduší systém výpočtu daní a odvodov a v ktorom sa rušenie nesystémových výnimiek premietne do zníženia celkového daňového zaťaženia.

Problém: Výkon súdnej moci a zdĺhavosť súdnych konaní

Navrhované riešenia v oblasti občianskeho súdneho konania:

- Tam, kde je to vhodné, postupne zavádzať do Občianskeho súdneho poriadku taxatívne lehoty súdov, ktoré sa týkajú napríklad vytýčenia pojednávania a ďalších procesných úkonov (zaslanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, najdlhšia prípustná lehota na vytýčenie ďalšieho pojednávania, na vypracovanie písomného vyhotovenia rozsudku). Predpokladom širšieho uplatňovania pevných lehôt však musí byť ich primeranosť a efektívne riadenie súdov, aby nedochádzalo k stavu, že aj poctiví a pracovití sudcovia budú sankcionovaní len preto, že pri vysokom nápade nových vecí objektívne nemohli stíhať všetky lehoty.
- Namiesto prijímania nových sudcov investovať viac do administratívnej podpory sudcov, aby tí mali viac času na reálne posudzovanie právnej stránky sporu a boli menej zahltení administratívou.
- Obmedzenie možnosti vyhýbať sa súdному konaniu a predlžovať ho predkladaním rôznych dôvodov, pre ktoré sa osoba (svedok, účastník konania) nemohli pojednávania zúčastniť.
- Zavedenie dátových schránok pre právnické osoby za účelom elektronického doručovania súdnych zásielok.
- Zvýšenie tlaku na dodržiavanie maximálnej lehoty písomného vypracovania rozsudku od jeho vyhlásenia.

Navrhované riešenia v personálnej oblasti:

- Zvýšenie minimálneho veku na vymenovanie do funkcie sudcu na 35 rokov, aby osoba v pozícii sudcu mala aspoň 10-ročnú predchádzajúcu skúsenosť v inej právnej praxi (vrátane praxe vyššieho súdneho úradníka či justičného čakatela) po ukončení vysokoškolského štúdia, získala tak dostatočný prehľad, právne vedomosti a zručnosti pre výkon funkcie sudcu.
- Sprísnenie kritérií na morálny a odborný profil uchádzača o funkciu sudcu a ich dôsledné posudzovanie, zavedenie moderného etického kódexu a primerané sankcie za jeho porušenie.
- Nastavenie systému priebežného hodnotenia činnosti a pracovných výsledkov sudcu s vyvodzovaním dôsledkov v prípade neuspokojivých výsledkov. Systém hodnotení sudcov spojený so sankciami musí poskytovať sudcovi možnosti účinnej obrany pred prípadným šikanóznym výkonom hodnotenia.
- Pri legitímnych požiadavkách na personálnu obmenu v justícii dbať na dodržiavanie zásad sudcovskej nezávislosti. Klásť dôraz na to, aby sudca nemohol byť disciplinárne stíhaný za právny názor s výnimkou opakovaných zjavne svojvoľných rozhodnutí.

Navrhované riešenia v oblasti rozhodcovského konania:

- Ponechanie „liberálnej“ právnej úpravy rozhodcovského konania pre rozhodovanie sporov medzi podnikateľskými subjektmi.
- Zníženie súdneho poplatku za preskúmanie rozhodcovského rozsudku všeobecným súdom a tým zlepšenie prístupu spotrebiteľov k súdnej ochrane pred porušovaním práv účastníkov rozhodcovského konania.
- Odstránenie aktivizmu exekučných súdov pri rozhodovaní o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu.

Problém: Ekonomická kriminalita a činnosť štátnych orgánov

Navrhované riešenia:

- Zlepšiť odbornú pripravenosť príslušníkov Policajného zboru (poverených policajtov, vyšetrovateľov) na útvaroch vyšetrovania ekonomickej trestnej činnosti: jednak v oblasti práva, ale predovšetkým v oblastiach základných ekonomických procesov prebiehajúcich pri podnikaní, účtovných a daňových operáciách.
- Zabezpečiť vyšetrovateľom dostatočné technické zázemie, najmä vybavenie výpočtovou technikou, permanentným stabilným pripojením do siete internet, odborným právnickým programovým vybavením a odbornou literatúrou.
- Zabezpečiť odborné zázemie, najmä formou konzultačnej činnosti s odborníkmi z oblastí účtovníctva, daňovníctva, podnikania a obchodných vzťahov, čím by sa nesporne znížila potreba vypracúvania znaleckých posudkov na účely orgánov činných v trestnom konaní – pokiaľ by totiž poverený policajt alebo vyšetrovateľ dokázal pochopiť často veľmi zložitú a sofistikovanú postupu páchania ekonomickej trestnej činnosti a následne vo svojich rozhodnutiach dostatočne odôvodniť, prečo a ako k spáchaniu trestného činu zo strany páchatela došlo, nebolo by zrejme potrebné už v štádiu vyšetrovania trestného činu zabezpečiť vypracúvanie nákladných znaleckých posudkov.
- Znížiť zaťaženosť poverených policajtov a vyšetrovateľov na útvaroch vyšetrovania ekonomickej trestnej činnosti tak, aby mali dostatok času venovať sa vyšetrovaniu závažnejších, ale i menej závažných ekonomických trestných činov. Podobné opatrenia by boli vhodné aj na úrovni okresných prokuratúr, teda posilniť vyťažené mestské okresy a znížiť stav v okresoch s menším výskytom kriminality.
- Prehodnotiť systém odmeňovania príslušníkov Policajného zboru tak, aby bolo pre vyšetrovateľov motivujúce púšťať sa aj do riešenia bežných prípadov ekonomickej kriminality.